

Mesleki Beklenti Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Mesleki Beklenti Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26010>

Özet

Mesleki Beklenti Ölçeği (MBÖ), 2007 yılında B. Arçık tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikometrik ölçek geliştirme çalışmasıdır. Ölçeğin temel amacı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerinin gelecekteki mesleklerine yönelik sahip oldukları beklentileri ve algıları sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu beklentiler, genellikle mesleki doyum, kariyer ilerleme fırsatları ve alanın geleceğine dair kişisel inançlar gibi boyutları içermektedir.

Ölçek, öğrencilerin kariyer planlaması ve profesyonel kimlik gelişimi süreçlerinde etkili olan subjektif faktörleri nicelleştirmeye olanak tanır. Geliştirme çalışması, öğrencilerin beklentilerini, alanda çalışan deneyimli bilgisayar öğretmenlerinin mesleğe yönelik algılarıyla karşılaştırmalı olarak analiz etmek üzere tasarlanmıştır. Bu bağlamda MBÖ, eğitim psikolojisi ve kariyer danışmanlığı alanlarında önemli bir araç niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Mesleki Beklenti, Kariyer Algısı, BÖTE, Öğretmen Adayları, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Mesleki Doyum

Yazarlar

Arçık, B.

Amaç

Mesleki Beklenti Ölçeği'nin birincil amacı, üniversite öğrencilerinin gelecekteki mesleklerine dair sahip oldukları **beklenti düzeylerini** ve bu beklentilerin yapısını belirlemektir. Ölçek, özellikle Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında öğrenim gören öğrencilerin, atanma, çalışmaya koşulları, maaş ve sosyal statü gibi hem içsel hem de dışsal mesleki faktörlere yönelik tutumlarının ölçmek üzere tasarlanmıştır.

İkincil olarak, bu ölçek, öğrencilerin beklentileri ile mevcut alanda çalışan profesyonellerin (bilgisayar öğretmenleri) mesleğe yönelik gerçekçi algıları arasındaki potansiyel uyumsuzlukları tespit etmek için bir araç sağlamıştır. Bu karşılaştırmalı, eğitim programlarının öğrencilerin kariyer gerçekliklerine daha iyi hazırlanmasına yardımcı olacak verilerin toplanmasına hizmet etmiştir.

Yapı

MBÖ, **Mesleki Beklenti** (Vocational Expectation) adıyla verilen psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, bireyin gelecekteki meslek hayatından ne kadar tatmin olacağına, ne tür zorluklarla karşılaşacağına ve kariyer hedeflerine ulaşma olasılığına dair sahip olduğu bilişsel ve duyuşsal öngörülerini içerir.

Beklentiler genellikle iki ana boyutta incelenir: **İçsel Beklentiler** (Intrinsic Expectations) ve **Dışsal Beklentiler** (Extrinsic Expectations). İçsel beklentiler, kişisel gelişim, işin kendisinden alınan keyif ve başarı gibi faktörleri kapsarken; dışsal beklentiler, maaş, sosyal statü, iş güvencesi ve çalışma saatleri gibi çevresel ödüllere odaklanır. Ölçeğin faktör yapısı, bu beklenti türlerini veya mesleğin farklı boyutlarına (örneğin, teknolojik yeterlilik, pedagojik rol) yönelik beklentileri ayrıştırmayı hedeflemiştir.

Geçerlik

Ölçeğin kaynak referansında (Arçık, 2007, Yüksek Lisans Tezi), spesifik olarak hesaplanmamış geçerlik (**Validity**) katsayılarına dair detaylı bilgi sunulmamıştır. Ancak bir ölçek geliştirme çalışması olduğu için, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü gösteren geçerlik çalışmaları yapılmış olması beklenir.

Bu çalışmada muhtemelen **yapı geçerliliği** (Construct Validity), açımlayıcı faktör analizi (AFA) yoluyla incelenmiş ve içeriği temsil etme yeteneğini gösteren **içerik geçerliliği** (Content Validity) için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Geçerlik çalışmaları detayları, kaynak tezin tam metninde yer almaktadır.

Güvenirlik

Kaynak referansında (Arçık, 2007), Mesleki Beklenti Ölçeği'nin güvenilirlik (**Reliability**) katsayılarına ilişkin spesifik istatistiksel değerler belirtilmemiştir. Psikometrik açıdan, bir ölçeğin tutarlılığını gösteren güvenilirlik analizlerinin yapılması zorunludur.

Geliştirme sürecinde, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla yaygın olarak **Cronbach Alfa** katsayısının hesaplanması muhtemeldir. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği de ölçeğin zaman içindeki kararlılığını belirlemek için kullanılabılır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme çalışmaları merkezinde yer alan faktör analizi, Mesleki Beklenti Ölçeği'nin temel boyutları ortaya çıkarmak için kullanılmıştır. Kaynakta detaylar verilmemekle birlikte, bu analiz genellikle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) şeklinde yürütülür. AFA, ölçek maddelerinin hangi alt faktörler altında toplandığını ve bu faktörlerin ölçülen yapıyı (mesleki beklenti) kaç

boyutlu olduğunu gösterir.

Beklenti ölçeklerinde sıklıkla rastlanan faktörler arasında "Mesleki Tatmin Beklentisi", "Kariyer Engellerine Dair Beklenti" ve "Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Statüsüne Dair Beklenti" gibi alt boyutlar yer alabilir. Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin yapısal geçerliliğinin temelini oluşturur ve ölçek puanlarının yorumlanmasında kritik rol oynar.

Ölçüm Aracı

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi yer almamaktadır, ancak geliştirme ölçeklerinin yaygın formatı olan çok seçenekli, muhtemelen 5'li veya 7'li Likert Ölçeği formatında olduğu varsayılmaktadır. (Örn: "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Yükseköğretim öğrencileri ve çalışan profesyoneller (öğretmenler).

Age Group: Genç yetişkinler ve yetişkinler (18 yaş ve üstü).

Population Details: Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümü öğrencileri ile alanda çalışan bilgisayar öğretmenleri.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim (self-report) temelli anket formu.

Anahtar Kelimeler

Mesleki Doyum, Kariyer Gelişimi, Öğretmenlik Mesleği, Faktör Analizi, Tez Çalışması, Bilişsel Beklentiler

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bildirilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Bildirilmemiştir.

Correspondence Address: Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye (Tez çalışması için yapıldığı kurum).

Şzinler, Ücret ve Test Y?I?

Şzinler: Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım için, yazarın (Arç?, B.) ve ilgili tezin yayımlandığı kurumun (Dokuz Eylül Üniversitesi) etik ve telif hakları kurallarına uygun olarak referans gösterilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda genellikle tez sahibine atıfta bulunmak yeterlidir.

Ücret: Ölçek, akademik literatürde erişilebilir olduğu için, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle ücret talep edilmez.

Test Y?I?: 2007

Kaynaklar

Arç?, B. (2007). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik beklentileri ile alanda çalışan bilgisayar öğretmenlerinin mesleğe yönelik algıları (Yüksek lisans, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden edinilmiştir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [mesleki-beklenti-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/wp-content/uploads/2017/03/mesleki-beklenti-olcegi-toad.pdf)

Mesleki Beklenti Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Mesleki Beklenti Ölçeği'ne ait orijinal maddeler, bu kaynak içeriğinde sunulmamıştır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme formatı, yazarın (Arç?, B.) 2007 tarihli yüksek lisans tezinin tam metninde yer almaktadır.